

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตั้งแต่เริ่มมีรายงานพบผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอชไอวีรายแรกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ.2527 และมีการแพร่ระบาดของการติดเชื้อเอชไอวีในเวลาต่อมา โดยเริ่มแพร่ระบาดในประชากรเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ ในกลุ่มชายรักร่วมเพศ กลุ่มติดยาเสพติดชนิดฉีด หญิงบริการทางเพศ เป็นต้น ในเวลาต่อมาพบมีการแพร่ระบาดในประชากรทั่วไปได้แก่ แม่บ้าน ทารกที่เกิดจากมารดาที่ติดเชื้อเอชไอวี [1]

สำหรับประเทศไทยตั้งแต่พ.ศ.2527 จนถึง 31 พฤษภาคม พ.ศ.2551 มีผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีทั้งสิ้นจำนวน 322,178 รายและเสียชีวิต 91,422 ราย พบมากในช่วงวัยทำงานที่มีอายุ 20-39 ปี อาชีพที่พบมากที่สุดได้แก่อาชีพรับจ้าง[2] ปัจจุบันแม้ว่าแนวโน้มที่มีการติดเชื้อรายใหม่ลดลงจากผลร่วมมือป้องกันโรคเอดส์ของทุกฝ่าย แต่สำหรับผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอชไอวีที่มีอาการ ที่ต้องการการดูแล ยังคงมีปริมาณมากขึ้นทุกปี

ภาวะการติดเชื้อเอชไอวีเป็นเหตุการณ์ที่รุนแรงเป็นอันตรายต่อชีวิต และสูญเสียอย่างมาก ทั้งทางด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต เศรษฐกิจ และสังคมอย่างรุนแรง ที่สำคัญทำให้บุคคลที่ต้องเผชิญกับภาวะการติดเชื้อเอชไอวีเกิดอารมณ์และความรู้สึก ซ้อค ตกใจ ปฏิเสธ คับข้องใจ สูญเสียการควบคุมตัวเอง กลัว โกรธ กังวล ถึงแม้ว่าบุคคลนั้นยังไม่อยู่ในระยะที่แสดงอาการของโรคเอดส์ก็ตาม สำหรับผลกระทบทางด้านร่างกายที่พบได้เมื่อบุคคลใดก็ตามได้รับเชื้อเอชไอวีเข้าสู่ร่างกายจะส่งผลให้สภาวะสุขภาพของบุคคลนั้นขาดสมดุลตามความรุนแรงของโรคเนื่องจากโรคเอดส์เป็นโรคที่ทำลายระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย ทำให้บุคคลง่ายต่อการติดเชื้อโรคนิวโอกาสชนิดต่างๆ เกิดโรคแทรกซ้อนและเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตในเวลาต่อมา ส่วนผลกระทบทางด้านจิตใจ จากการที่ได้ชื่อว่าเป็น “ผู้ติดเชื้อเอชไอวี” จะจะเป็นปัญหาที่สำคัญยิ่งกว่าความเจ็บป่วยทางกาย ส่งผลกระทบต่อสภาวะจิตใจ อารมณ์สังคมของบุคคลนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปฏิกริยาทางจิตใจที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปคือ ปฏิกริยาตอบสนองต่อความเครียด การติดเชื้อเอชไอวีนั้นถือได้ว่าเป็นวิกฤติการณ์ในชีวิตที่รุนแรง หากผู้ที่ติดเชื้อเอชไอวีมีความเครียดอย่างต่อเนื่อง ย่อมส่งผลทำให้บุคคลนั้นเกิดปัญหาทางด้านจิตใจในระดับที่รุนแรงขึ้น นอกจากนี้ผู้ติดเชื้อเอชไอวียังต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนในการดำเนินของโรคทำให้เกิดความรู้สึกว่าถูกคุกคามสวัสดิภาพต่อชีวิต ส่งผลให้เกิดความกลัว วิดก กังวล ซึมเศร้า หรืออาจคิดฆ่าตัวตายได้[3] เมื่อสภาวะของโรคเริ่มรุนแรงขึ้นปรากฏให้ผู้อื่นเห็นจนไม่สามารถปกปิดอีกต่อไปได้ บางรายอาจยอมรับสภาพลักษณะของตนเองไม่ได้ ก็เกิดความทุกข์ท้อใจเพิ่มมากขึ้น ส่งผลทำให้ร่างกายทรุดโทรมลง[4] ประกอบกับอาการเจ็บป่วยทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสนใจการเกิดความวิตกกังวลในผู้ติดเชื้อเอชไอวี และแรงสนับสนุนทางสังคมที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้รับ ตลอดจนความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐาน และแรงสนับสนุนทางสังคมกับการเกิดความวิตกกังวลในผู้ติดเชื้อเอชไอวี ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาในผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการรักษาและเข้าร่วมโครงการรับยาต้านไวรัสที่โรงพยาบาลสมุทรสาคร ซึ่งยังไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน และผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการวางแผนการดูแลและให้ความช่วยเหลือ แก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวีสามารถเผชิญความวิตกกังวลได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาความชุกของการเกิดความวิตกกังวล ในผู้ติดเชื้อเอชไอวี
- 1.2.2 เพื่อศึกษาการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมในผู้ติดเชื้อเอชไอวี
- 1.2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเกิดความวิตกกังวล
- 1.2.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับความวิตกกังวลในผู้ติดเชื้อเอชไอวี

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมและความวิตกกังวลของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มาเข้ารับการรักษาและเข้าร่วมรับยาโครงการต้านไวรัสเอ็ดส์ ณ โรงพยาบาลสมุทรสาคร ในช่วงเดือน มีนาคม-เมษายน พ.ศ.2551 ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ คือ

1. ปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา ลักษณะครอบครัว ระยะเวลาที่เป็นโรค
2. ปัจจัยทางจิตสังคม ได้แก่ แรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งเน้นในการสนับสนุนทางสังคม 5 ด้าน คือ การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Social integration) การได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำ (assistance and guidance) การมีโอกาสดูแลบุคคลอื่น (opportunity for nurturance) การส่งเสริมให้รู้ถึงคุณค่าของตนเอง (self-worth) ความผูกพันใกล้ชิด (Intimacy)

ตัวแปรตาม คือ

ความวิตกกังวล (Anxiety)

1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ติดเชื้อเอชไอวี คือ บุคคลที่ทราบผลการตรวจเลือดทางห้องปฏิบัติการพบการติดเชื้อเอชไอวีและมารับการรักษาที่ตึกผู้ป่วยนอกในระหว่างเดือน มีนาคม-เมษายน พ.ศ.2551 ณ โรงพยาบาลสมุทรสาคร

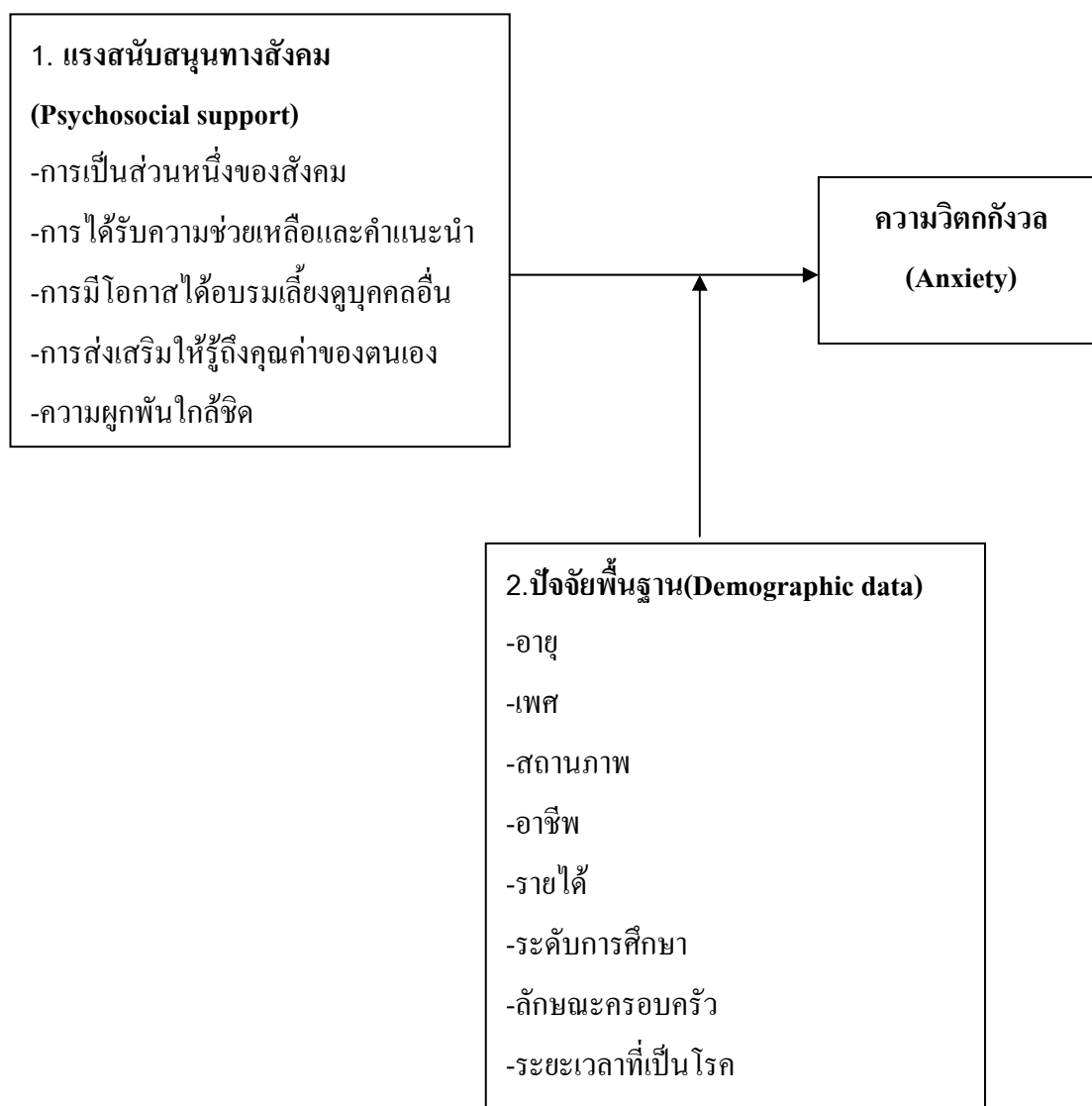
ความวิตกกังวล (Anxiety) คือภาวะที่มีความกังวลเกินกว่าเหตุ จนทำให้เกิดอาการทางกาย ได้แก่ ใจสั่น หายใจไม่อิ่ม เหงื่อแตก มือเท้าเย็น ปั่นป่วนในท้อง ปวดศีรษะ ปวดกล้ามเนื้อ หงุดหงิด ตกใจง่าย ไม่มีสมาธิ นอนไม่หลับ ซึ่งอาการทั้งหมดนี้สามารถวินิจฉัยได้จากคะแนนของ

แรงสนับสนุนทางสังคม คือ การเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Social integration) การได้รับความช่วยเหลือและคำแนะนำ (assistance and guidance) การมีโอกาสดูแลเลี้ยงดูบุคคลอื่น (opportunity for nurturance) การส่งเสริมให้รู้ถึงคุณค่าของตนเอง (self-worth) ความผูกพันใกล้ชิด (Intimacy) โดยอ้างอิงจากแบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคมฉบับภาษาไทย ซึ่งดัดแปลงมาจาก The Personal Resource Questionnaire : PRO Part II ของ Beand and Weinert

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent variables)

ตัวแปรตาม(Dependent variable)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินปัจจัยที่มีผลต่อความวิตกกังวลในผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสมุทรสาคร

1.6.2 เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและติดตามอย่างใกล้ชิดในผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มีปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล

1.6.3 เพื่อให้ญาติและบุคลากรทางการแพทย์ได้ตระหนักถึงความวิตกกังวลในผู้ติดเชื้อเอชไอวีเพื่อจะได้เข้าใจผู้ป่วยและหาแนวทางในการแก้ไขและดูแลผู้ป่วยอย่างเหมาะสม

1.6.4 เพื่อให้สังคมรับรู้ถึงปัจจัยที่จะสนับสนุนให้ผู้ป่วยคลายความวิตกกังวลเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีต่อไป

1.6.5 เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีต่อไป